

PUNTS DE LLIBRE PER LA SOLIDARITAT

Save the Children

**XII Edició
Dia del Llibre
Solidari**

Guía Didáctica

DOSSIER

Aquesta guia didàctica està formada per un dossier amb informació i per propostes d'activitats per a les diferents etapes educatives. La guia pretén convertir-se en una eina útil per al professorat, que complementi la seva tasca de sensibilització i aportí informació sobre altres realitats que ajudi a establir valors com la solidaritat, el respecte i la cooperació. Tot això dins d'un marc relacionat amb el dia del llibre i amb la importància de la lectura en l'educació dels escolars.

Direcció:
Marisol Paniagua

Col·laboració:
Mª Luisa Ortega del Val

Art i maquetació:
Germán Gullón

Edició:
Save the Children Espanya

INTRODUCCIÓ

Durant el curs 2019-2020 celebrem la XII edició de la campanya Punts de Llibre per la Solidaritat, emmarcada en el Dia del Llibre Solidari, treballant els punts de llibre i la solidaritat amb els drets dels nens i les nenes rohingyes. Es tracta d'un grup ètnic desconegut per la majoria de nosaltres i que viu una situació de vulnerabilitat absoluta en un camp de refugiats de Bangladesh, després d'haver fugit en massa de la seva pàtria, la propera Myanmar.

En aquesta publicació podreu conèixer una mica més la seva història i, sobretot, la seva vida i les dificultats a les quals s'enfronten en el seu dia a dia, especialment els menors, els més vulnerables.

També us recomanem que visiteu la nostra web, on trobareu recursos audiovisuals (vídeos, fotografies) i, sobretot, testimonis que us permetran conèixer i posar cara a la tragèdia, i ensenyar als vostres alumnes qui són els infants a qui ajudaran.

Us desitgem un Dia del Llibre ple de lectura i solidaritat.

savethechildren.es/rohingya

DOSSIER ROHINGYA

ROHINGYA: UN NOM DIFÍCIL DE PRONUNCIAR, UNA HISTÒRIA DIFÍCIL D'EXPLICAR

Qui són?

Els rohingyes són una població de gairebé un milió de persones que es concentrava al nord de l'estat de Rakhine a Myanmar. Parlen la llengua rohingya, que és un dialecte bengalí, i són de religió musulmana en un estat budista. Myanmar els nega la ciutadania perquè els considera immigrants bengalís i no birmans tot i que fa segles que viuen al seu territori. Són una de les minories ètnica i religiosa més perseguides del planeta.

Després d'anys de persecució i guerra latent entre el govern militar birmà i els milicians rohingyes, un atac de la milícia rohingya als militars l'agost de 2017 va desencadenar una represàlia extremadament violenta de l'exèrcit contra tot el poble i va provocar la fugida massiva de la població a la veïna Bangladesh. Fugien amb la camisa a l'esquena, recorrent llargues distàncies a peu, per terrenys arrasats, per la selva, per muntanyes. L'últim pas era travessar el riu Naf i arribar a la zona de Cox's Bazar a Bangladesh. Els qui no sabien nedar es morien.

El relat dels qui arribaven de forma massiva al camp de refugiats de Cox's Bazar és aterridor. Episodis d'extrema violència en què els assassinats, els incendis de cases i els abusos sexuals a persones adultes, joves i infants es repeteixen.

“Portava una camisa vella i me l'he treta per lligar la cama de Marium. Cridava pel mal que li feia la cama, perquè havia perdut el pare i perquè havia vist com disparaven a la seva germana. La vaig agafar en braços i me la vaig emportar d'aquest indret d'horror.”

Rafiq, oncle de Marium

Els rohingyes no volen tornar a Myanmar fins que els seus drets no es reconeixin i les condicions no siguin segures, i mentre això no passa, els nens i les nenes necessiten poder accedir a l'educació als campaments, a una alimentació saludable i a atenció sanitària.

Sense l'estatus de refugiat legal, no poden treballar a Bangladesh, els infants no poden anar a l'escola reglada i poden ser objecte d'abusos i violència. Són famílies sense futur i depenen de les organitzacions humanitàries per sobreviure.

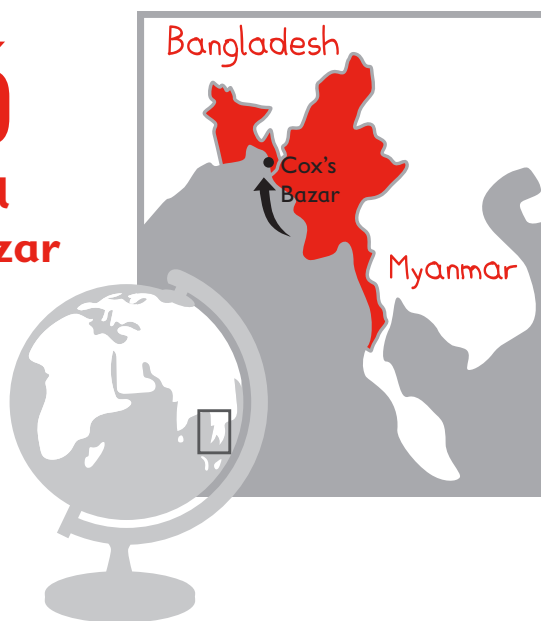
EL CAMP DE REFUGIATS MÉS GRAN DEL MÓN

Cox's Bazar a Bangladesh és un camp de refugiats en què el 55 % són infants.

La dependència de l'ajuda humanitària és total i els problemes i les necessitats es multipliquen. La situació d'amuntegament i insalubritat fa que les malalties es propaguin amb facilitat, i amb les baixes temperatures la salut dels nens i les nenes s'afebleix. El menjar, l'aigua potable, tenir un recer o accés a atenció sanitària són essencials per a tots ells.

Molts infants hi han arribat sols, després de veure morir els familiars, amb traumes i desnutrició. La seva vida al camp de refugiats és sempre molt difícil.

Un milió
de persones **viuen al**
camp de Cox's Bazar

“Mataven la gent que estava amb nosaltres, i van cremar el nostre poble. Ramad ho va veure tot, va deixar de menjar i no va voler tornar a parlar.”

Shahina, mare de Ramad

VIURE EN UN CAMPAMENT DE REFUGIATS NO ÉS FÀCIL

SALUT I NUTRICIÓ

Els nens i les nenes són els més vulnerables, viuen de manera precària enfrontant-se a situacions de desnutrició, malalties de la pell, problemes respiratoris, diarrees per haver consumit aigua en mal estat i estrès després de tot allò que han hagut de viure i presenciar.

PROTECCIÓ

Molts nens i nenes fan tasques domèstiques, com ara recollir llenya o aigua, en condicions precàries, amb pluja i havent de recórrer grans distàncies. Els menors, especialment les nenes, tenen por de ser assaltats i patir alguna mena d'abús. Les zones de bany al campament no tenen privacitat i les nenes tenen por d'anar-hi soles.

EDUCACIÓ

Les condicions del camp i la manca d'espais adequats fan que l'educació de tots els nens i les nenes es senti, no hi ha zones de joc que permetin recuperar-se dels traumes que han viscut i l'amunteigament no afavoreix l'educació.

Els menors no acompanyats, els nadons que estan naixent al camp i els menors de 5 anys són els grups més vulnerables.

“No tenim una casa apropiada. No tenim diners, ens fa falta un bressol i roba per al nostre bebè. Estem molt preocupats i tenim por.”

Bitani

LES NECESSITATS MÉS URGENTS

- **El 100 % de la població** necessita assistència alimentària.
- **453.000 nens i nenes** no tenen accés a cap mena d'educació.
- **36.000 famílies** necessiten un lloc segur on refugiar-se.
- **62.811 infants menors de cinc anys** necessiten tractament per a la desnutrició.
- **120.000 dones embarassades i en període de lactància** necessiten complements nutricionals amb urgència.
- **36.373 menors que es troben sols** necessiten protecció.

QUÈ FA SAVE THE CHILDREN?

Bangladesh té una població de 160 milions de persones i és un dels països més pobres de l'Àsia. No està capacitat ni té recursos per fer-se càrrec dels refugiats rohingyes.

Des de Save the Children:

- Proporcionem refugi **d'emergència, menjar i estris de cuina bàsics** des que arriben al camp de refugiats; hem atès més de 30.000 famílies.
- La nostra unitat sanitària per a emergències compta amb un equip de metges, infermers i legistes experts, proporciona assistència sanitària, nutricional i d'higiene i treballa per prevenir l'expansió de malalties. Dirigim **nou centres de salut** d'atenció primària a Cox's Bazar. **Hi ha en marxa noves àrees per a mares i nadons** on es duen a terme els tractaments i el seguiment per a casos de desnutrició severa.
- S'han repartit a més de 30.000 famílies **articles d'higiene** per prevenir l'expansió de malalties i s'ha treballat en la instal·lació de més de 500 latrines.
- Hem establert sistemes de protecció per als nens i les nenes que arriben sols o han perdut els familiars. Disposem de **86 espais segurs** per a la infància on els menors van a jugar. I tenim en funcionament **110 centres d'ensenyament temporal** on es reparteix material escolar i s'imparteixen classes a més de 10.000 nens i nenes.

Save the Children està present a Bangladesh
des de 1970 **i estem treballant en la crisi
rohingya des de 2012 a Cox's Bazar.**

PROPOSTA DIDÀCTICA

La lectura és fonamental per prevenir, conèixer, comprendre i sentir les realitats dels altres. Combinar la lectura i la solidaritat ancora la dignitat, la generositat i el bon tracte en la infància i la joventut. Des de Save the Children volem promoure, en el Dia del Llibre Solidari, la participació entre iguals per apropar la dignitat a les nenes i els nens del món.

Ens hem de fer ressò de la violència que s'exerceix diàriament contra milions de nens i nenes. Les famílies, l'escola i Save the Children volem el mateix: un món acollidor per als nens i les nenes des del moment que neixen. És responsabilitat de cada adult, cada escola, cada comunitat i cada estat el fet de cooperar per crear les condicions adequades, les oportunitats de protecció i educació necessàries en nenes i nens, perquè desenvolupin una vida adulta sana, constructiva i sostenible.

OBJECTIUS

- Afavorir experiències educatives de participació per defensar els drets humans i els drets específics de la infància.
- Despertar sensibilitat, emoció i implicació per formar part d'un món més just a través del foment de la lectura, el respecte i la generositat.
- Apropar la possibilitat de participar a favor de la vida amb dignitat d'infants rohinyes.

CONTINGUTS

- Reguitzells, poesies, contes, llibres.
- Drets humans i drets específics de la infància.
- Bon tracte, solidaritat, cura, escolta, món, bé comú...
- conflicte, violència, maltractament, refugiats, ètnia rohinyes.

COMPETÈNCIES

- Escolta, anàlisi i reflexió.
- Expressió gestual, oral i escrita.
- Treball en grup, intercanvi i acord.
- Creativitat i comunicació.
- Participació, responsabilitat individual i col·lectiva.

Metodologia

El treball en grup, la comunicació, la participació, la lectura i l'expressió creativa com a processos a favor de la dignitat i la defensa dels drets de la infància al món.

En el disseny de les activitats es tenen presents tres processos metodològics que s'ajusten a l'aprenentatge curricular dels diferents nivells educatius.

CONÈIXER

Procés d'escoltar, descobrir i comprendre la informació.

REFLEXIONAR

Procés d'anàlisi per arribar a conclusions individuals i grupals.

PARTICIPAR

Procés d'acció i creació responsable a favor de la comunitat, i que té com a objectiu la justícia i la igualtat d'oportunitats.

AVALUACIÓ

En acabar la proposta didàctica proposem al professorat i l'alumnat que aportin la seva valoració sobre el resultat de l'activitat i que enviïn a Save the Children documentació (fotografies, missatges, articles, vídeos, etc.) sobre l'experiència.

L'ètnia rohingya és una ètnia musulmana que ha sortit del seu país d'origen, Myanmar (l'antiga Birmània). Han sortit perquè fugien de la violència, les tortures, la discriminació i les violacions i s'han instal·lat en camps de refugiats del país veí, Bangladesh. Milers de persones surten de la seva vida, la seva casa, el seu recer i es converteixen en "refugiats". Les persones refugiades es veuen en la necessitat d'abandonar els seus països per fugir de l'assetjament i la violència. Han de mirar cap endavant, tot i el dolor i la desesperació. Cal garantir espais sense violència en els conflictes, cal aportar seguretat als nens i les nenes perquè puguin construir el seu futur i salvar les seves vides.

Les organitzacions d'ajuda humanitària i cooperació necessitem les persones, les famílies, els professionals de l'educació, els estats i tota la societat civil per defensar els drets humans i els drets específics de la infància, amb la participació i la col·laboració de tots i totes.

Des de Save the Children volem que els centres escolars se sumin al nostre Dia del Llibre Solidari a través de la campanya "Punts de Llibre per la Solidaritat". La solidaritat és una emoció sentida per canviar el món, per voler fer-ne un indret més just, i la bona lectura ens apropa a connectar amb la realitat, amb els valors que cal reforçar, amb les emocions, ens motiva a intentar millorar el món en el qual vivim.

El material didàctic proposat apropa una altra manera de mirar la realitat del món, i convida a sortir del consumisme, l'egocentrisme, i afavoreix la participació a favor de la justícia, la igualtat de drets i la dignitat.

«LES NOSTRES MANS EXPLIQUEN HISTÒRIES»

30-40 min.

ET PROPOSEM

Utilitzar l'expressió gestual de les mans i l'expressió verbal per apropar el bon tracte i la presència de l'ètnia rohingya. Les nostres mans expliquen històries per a altres nens i nenes d'altres indrets del món.

MANERA DE FER-HO

1. Convida a fer un mural que reflecteixi les mans de tots els nens i les nenes de la classe, en el qual envolem les nostres mans com a protagonistes de la nostra història.
2. Explica un reguitzell senzill acompanyat amb el gest de les mans com a protagonista, reitera l'expressió gestual del reguitzell perquè els infants acompanyin per repetició.

*“**PETONS** per a nens i nenes rohingyes
“**ABRAÇADES** per a nenes i nens rohingyes
Que han sortit de **CASA** seva
Per estar **BEN TRACTATS**”*

Amb les paraules PETONS, ABRAÇADES, CASA i BEN TRACTATS, la professora utilitza l'encant de les mans per reafirmar el reguitzell (per ex. PETONS: amb els dits apinyats fem xocar suaument les mans a les galtes. ABRAÇADES: ens abracem a nosaltres mateixos. CASA: unim les mans en forma de teulada i les pugem cap amunt. BEN TRACTATS: ens acariciem la cara a poc a poc amb les mans).

3. Ens movem per l'aula i repetim el reguitzell amb diferents ritmes, textures, sensacions i sentiments. Acabem l'activitat junts al centre de l'aula, enviant amb molta força el reguitzell.

NECESSITES

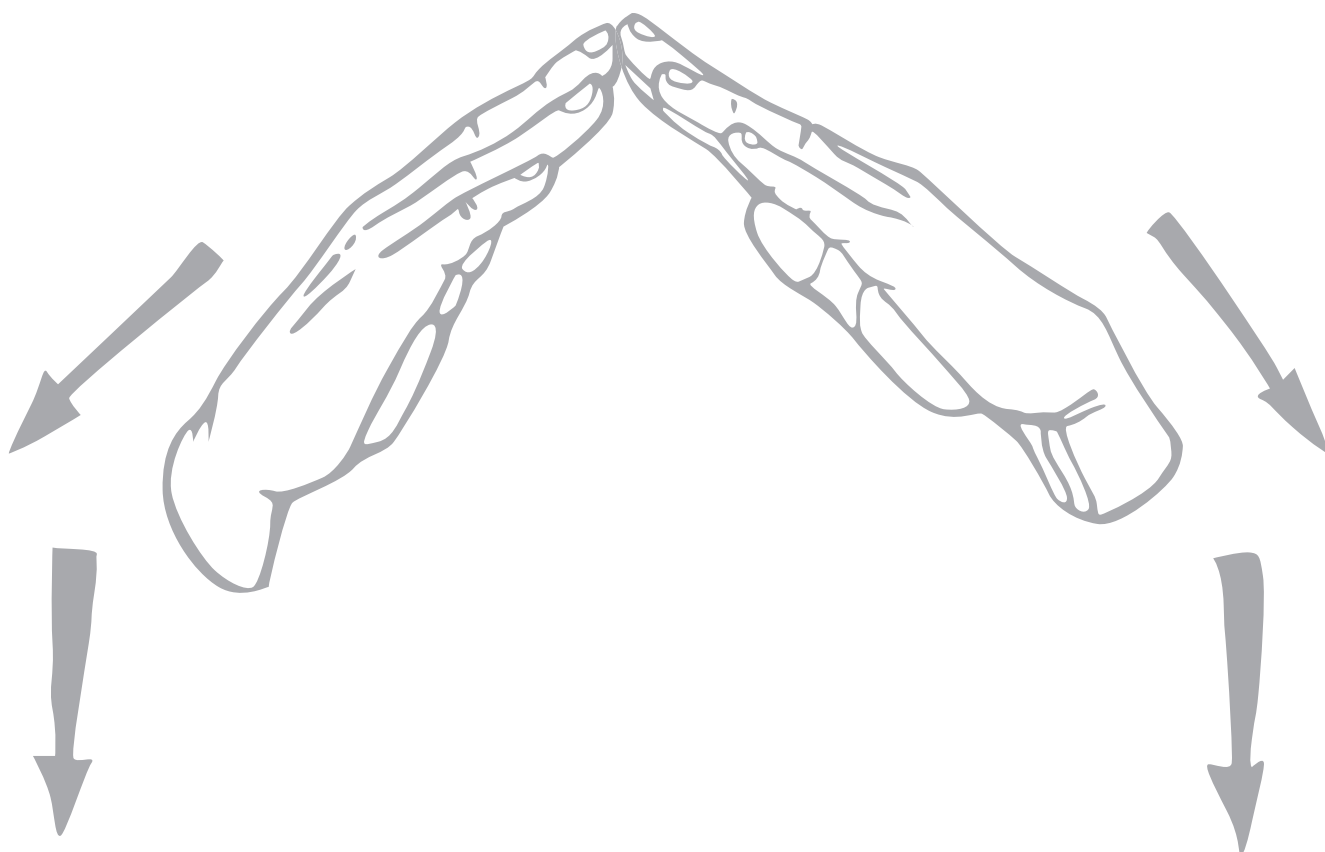
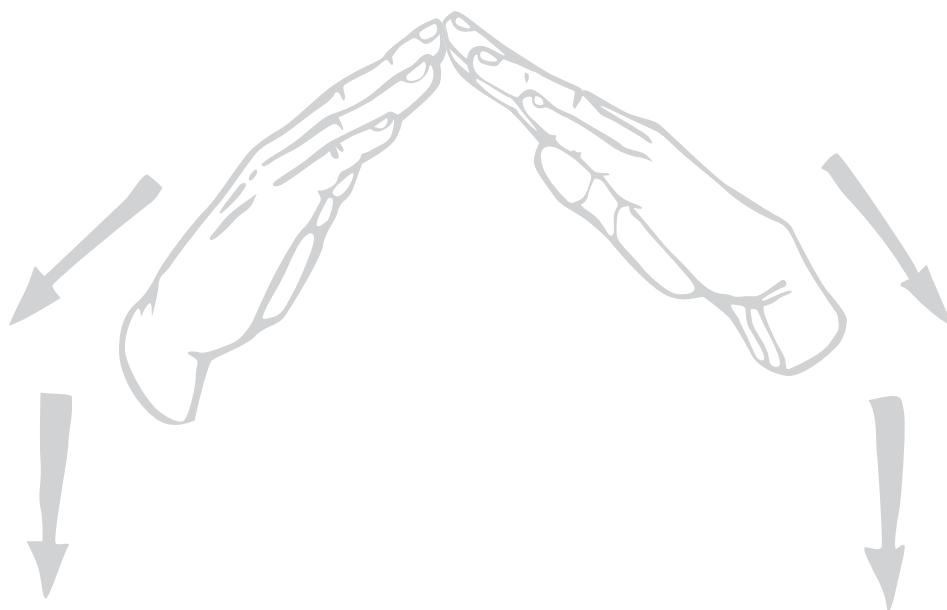
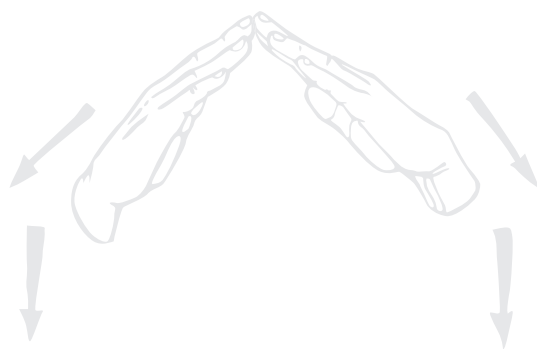
Paper continu i pintures de colors diferents.

SUGGERIMENTS

La professora decora el mural amb les mans de nens i nenes i amb el reguitzell per a nenes i nens rohingyes.

EN ACABAR

La professora pot llegir un conte sobre la cura i el bon tracte.

«AMAGATALL DE LLIBRES INVENTATS»

45-55 min.

ET PROPOSEM

Crear títols de llibres per connectar amb la dignitat de nenes i nens rohingyes, reforcem la connexió amb la unitat de grup i el descobriment.

MANERA DE FER-HO

1. Enganxar paraules en un mural: respecte, escolta, món, tenir cura, bo, suport, vida, casa, refugiats, acollidor, bonics, amor, amiatat, protegir, abraçada, bon tracte, participar, expressar, terra, planeta, menjar...
2. Expliquem al grup qui són les nenes i els nens rohingyes. Cada participant tria dues paraules del mural i inventa el títol d'un llibre per a nens i nenes rohingyes, i l'escriu en un paper de colors.
3. La professora dona un número per ordre a cada participant de l'aula. Els tres primers números agafen el seu títol de llibre i l'amaguen, mentre que la resta del grup fa una pinya en una zona de l'aula i compta fins a deu. El grup ha d'anar a trobar els títols amagats. *Important: han d'anar a càmera lenta.* La dinàmica es repeteix fins que tots hagin amagat el seu títol inventat.

NECESSITES

Folis de colors, pintures, paper continu i retoladors.

SUGGERIMENTS

També es poden amagar més títols junts, 4 o 5 infants que els amaguin i la resta, que els busquin.

EN ACABAR

Totes les nenes i els nens enganxen el títol del seu llibre al mural de paraules i la professora acaba l'activitat amb la lectura d'un poema o un fragment de llibre que tria per a nens i nenes de la seva classe.

«LA VIDA ESTÀ AL REVÉS»

50-60 min.

ET PROPOSEM

La reflexió en dinàmica grupal per arribar a implicar-se en accions que posin la vida del dret.

MANERA DE FER-HO

1. Es fan cinc grups de treball a l'aula i es reparteix a cada grup una premissa que indica que la vida està al revés:
 - a. La lectura ens porta amics desconeguts, ens fa persones despertes i lliures, però la majoria de gent veu la TV molta estona al dia.
 - b. La violència i el maltractament fan patir les persones, però moltes vegades la gent utilitza el maltractament com a forma de relació.
 - c. Escoltar és molt important per descobrir i aprendre, però moltes persones només volen que els escoltin.
 - d. Els governs existeixen per buscar el bé comú i el benestar dels seus ciutadans, però moltes persones fugen dels seus països.
 - e. Ningú no hauria de permetre que nens i nenes visquin sense tenir coberts els seus drets, però milions de nenes i nens viuen situacions de desnutrició, violència, maltractament, falta de recursos... i molts han de deixar casa seva per refugiar-se en un altre país.
2. Cada grup fa un cartell amb la premissa, la professora llegeix cadascun dels cartells, els col·loca a l'aula i deixa 3 minuts per cartell perquè cada grup pensi en *“accions per posar la vida del dret, perquè hi ha drets”*. Cada grup pensa accions que estiguin a les seves mans per posar la vida del dret.
3. Unir-te amb més companyes i companys és una clau per començar a posar la vida del dret. Es fa una posada en comú en la qual es recullen les accions pensades, cada grup tria una acció per posar en marxa i començar a posar la vida del dret... Pot ser la lectura d'un bon llibre, pot ser prendre consciència de saludar amb amabilitat, passar un dia escoltant activament...

NECESSITES

Una premissa per grup, cartolines, retoladors i pintures, bolígrafs i folis.

SUGGERIMENTS

Es pot simplificar el contingut de les premisses per adaptar-les a les edats més petites. També es pot fer un calendari setmanal o mensual d'accions per posar la vida del dret.

EN ACABAR

Es fa una ronda preguntant: “Som importants per posar la vida del dret?”

«LA MÀGIA D'ESCRIURE»

50-60 min.

ET PROPOSEM

Una experiència literària per ampliar la manera de pensar, sentir i viure. El llenguatge, l'expressió i la creació literària és un món màgic, ens atrevim a crear i proposar un salt expressiu.

MANERA DE FER-HO

1. Es fan grups de treball de cinc participants cadascun. Cada grup té 10 minuts, durant els quals pensa, sent i expressa el que li sorgeix sobre:
 - a. Dues raons importants per llegir llibres.
 - b. Exposa per què és important ser solidari.
 - c. Convenç que llegir desperta i aclareix el pensament.
 - d. Explica què creu que sent un infant refugiat que ha hagut de sortir del seu país fugint de la violència.
 - e. Emociona amb una conclusió sobre la màgia d'escriure.
2. Es recullen les creacions dels grups i es reparteixen de nou, i es dona a cada grup una única creació, però es recull el suport literari de la resta dels grups i es torna a donar forma a l'expressió en uns altres 10 minuts:

Grup 1. “Raons importants per llegir llibres”.
Grup 2. “Per què és important ser solidari”.
Grup 3. “Llegir desperta i aclareix el pensament.”
Grup 4. “Què sent un nen refugiat”.
Grup 5. “Conclusions sobre la màgia d'escriure”.
3. Posada en comú de creacions. Cada grup posa en comú les creacions que ha fet i descobrim la màgia d'escriure.

NECESSITES

Pautes per a grups, bolígrafs i folis.

SUGGERIMENTS

Cada grup desenvolupa la seva expressió creativa per una sola cara, per poder retallar i passar a un altre grup. És interessant difondre les creacions que s'han fet a les xarxes socials del centre escolar, en cartells, revistes...

EN ACABAR

En una ronda opinem si escriure té alguna cosa de màgia en la vida.

«PUNTS DE LLIBRE PER A LECTORS SOLIDARIS»

ET PROPOSEM

Fer la decoració de punts de llibre després o durant la lectura de poemes i fragments literaris relacionats amb el bon tracte, la cura i la vida amb dignitat. Tot el centre escolar, conjuntament, fa punts de llibre, i l'alumnat va pensant en lectors solidaris del seu entorn més proper per intercanviar amb ells les creacions i donar suport a la participació per la defensa dels drets humans i els drets específics de la infància.

PER DUR A TERME L'ACTIVITAT

- Es busca un indret del centre on es pugui dur a terme, conjuntament, la decoració de punts de llibre solidaris i la lectura de fragments, poesies, reguitzells sobre el bon tracte, la generositat i la solidaritat.
- Durant la jornada, l'alumnat fa punts de llibre per intercanviar-los amb "lectors solidaris" del seu entorn més proper.
- S'informa sobre qui és un lector solidari. Un lector solidari respon de manera clara a algun dels trets següents:
 - Un lector solidari té interès per la lectura.
 - Un lector solidari ens recomana un llibre que recorda amb afecte.
 - Un lector solidari té una paraula bonica per a la solidaritat.
 - Un lector solidari participa intercanviant una petita donació econòmica per cada punt de llibre per donar suport a un món més just.
- Noies i nois intercanvien els punts de llibre que han fet amb lectors del seu voltant que identifiquin com a lectors solidaris.

SUGGERIMENT

L'escolta de les lectures, els fragments i els poemes pot suggerir la inspiració en la decoració dels punts de llibre solidaris.

És interessant exposar els punts de llibre que es facin abans d'intercanviar-los amb els lectors solidaris.

TINGUES EN COMPTE QUE

L'objectiu de participar en un intercanvi de punts de llibre per petites donacions és formar part d'un món més just, en el qual la dignitat, els drets humans i els drets específics de la infància siguin una realitat per a tots. I la implicació de l'alumnat i la motivació per l'activitat són fonamentals per al bon desenvolupament de la proposta.

MOLTES GRÀCIES PER LA VOSTRA PARTICIPACIÓ.

PREGUNTES FREQUENTS SOBRE «PUNTS DE LLIBRE PER LA SOLIDARITAT»

Podem sol·licitar més material si tenim més participants?

Sí, podeu demanar més material a través del correu electrònic diadellibro@savethechildren.org o per telèfon. En uns quants dies el tindreu al centre.

Hem de vendre tots els punts de llibre?

No es tracta d'una venda a l'ús. Es busca que els lectors solidaris facin una donació a canvi del punt de llibre decorat i donin suport als alumnes.

Quan reculli els diners dels alumnes, com els lliuro a Save the Children?

Quan s'hagin recollit els diners dels patrocinadors, el centre els ha d'ingressar al compte següent:

BANCO SANTANDER
ES24 0049 1837 5829 1024 8925

Es pot fer per transferència o amb un ingrés en efectiu.

En fer l'ingrés en efectiu hi pot haver problemes?

Depèn de l'oficina de l'entitat bancària. Abans d'anar-hi, us recomanem que visiteu a la nostra web un espai en el qual podeu trobar alguns consells i documents que us poden ajudar per evitar negatives del banc a l'hora de fer l'ingrés.

Podem ingressar els diners recollits en una altra entitat bancària?

Tenim comptes en altres entitats bancàries. En aquest cas, si us plau, poseu-vos en contacte amb el departament de Programes a Centres Escolars. Us facilitarem altres comptes bancaris d'ingrés possibles i us indicarem els passos que heu de seguir.

És important indicar el nom del centre que fa l'ingrés?

Sí, és molt important posar **el nom i la localitat**, ja que d'aquesta manera podem enviar el diploma d'agraïment al centre, i aquest el pot fer extensiu a tota la seva comunitat educativa.

Si tenim algun dubte, on i amb qui podem resoldre'l?

Podeu posar-vos en contacte amb el Departament de Programes a Centres Escolars a través de:

diadellibro@savethechildren.org

sol.paniagua@savethechildren.org (Marisol Paniagua, coordinadora de Programes)

nieves.garcia@savethechildren.org (Nieves García, tècnica d'Avaluació)

Tel.: 91 513 05 00

Punts de llibre per la Solidaritat és una proposta educativa que apropa als escolars la situació de vulnerabilitat dels nens i les nenes víctimes de conflicte, amb la finalitat d'obtenir fons per als projectes de supervivència infantil que Save the Children duu a terme i conèixer els drets de la infància a través de les propostes didàctiques que es presenten en aquesta guia.

Hi col·laboren:

TOURLINE[®]
EXPRESS
Como si lo llevaras tú mismo

SOBREVIURE
APRENDRE
ESTAR PROTEGIT

Save the Children